

“Het beetje dat ik nog kan, wil ik voor 150 procent doen”

Verlamde Jan Bruynen filmt vanuit rolstoel

Jan Bruynen (43) uit Venlo maakt videofilms die indrukwekkend mooi zijn. Dagelijks, weer of geen weer, trekt hij erop uit en legt hij alledaagse dingen vast die iedereen kan zien, maar waarnaar de meeste mensen vergeten te kijken. De filmpjes, die een keer in de twee weken door de streekomroep in Horst worden uitgezonden, oogsten alom bewondering. Die wordt des te groter als je bedenkt dat Bruynen alleen maar zijn hoofd kan bewegen, sinds hij op 2 september 1981 tijdens het motorcrossen zijn nek brak en na een lange revalidatiestrijd in een rolstoel belandde.

Jan Bruynen vindt er geen doekjes om. Zijn leven is erg zwaar. Sinds zijn motorongeluk werken alleen nog maar twee nekspieren en de gezichtsspieren. Voor de rest is hij verlamd. Bovendien is hij longpatiënt. 's Avonds en 's nachts moet hij aan de beademing, omdat zijn ademhaling tijdens het slapen stopt. Ook is hij hart-, suiker- en stomapatiënt en heeft hij maar één nier. “Ik kan eigenlijk nauwelijks iets. Dat is nu eenmaal zo. Ik kan wel jammeren over wat ik niet kan, maar daarmee maak ik het mezelf en mijn omgeving maar moeilijk. Elke dag probeer ik wat ik nog wel kan – zeg maar nul, komma zoveel – voor honderdvijftig procent te doen.”

Familieband

“Ik heb elke dag veel lichamelijke pijnen. Medisch gezien zou dat niet moeten kunnen, omdat ik verlamd ben. Acht jaar lang is daar onderzoek naar gedaan en nog is het een raadsel. De pijn blijft. Het eerste jaar kon ik daar niet mee leven. De pijn

was mijn grootste vijand. Sinds ik die heb geaccepteerd, heb ik beter leren leven. Ik dacht: als ik dat niet doe, gaat de pijn mij overheersen en dat wilde ik niet.” Door zijn verlamming is Jan afhankelijk van anderen. Normaal gesproken zou hij na zijn revalidatie in een verpleeghuis terecht zijn gekomen. Daar was in huize Bruynen, gekenmerkt door een hechte familieband, geen sprake van. Jan woont nog steeds in de boerderij, die hij destijds over zou nemen van zijn ouders. Sinds de dood van zijn moeder (“mijn beste vriendin”) zorgen zijn vader en zijn broer Ernest voor hem. “Mijn vader zorgt 's morgens voor de boterhammen en daarna wachten we op de verzorgster die me wast en aankleedt. Vervolgens zet mijn broer me in de rolstoel, waarna ik erop uit kan. Als ik 's avonds thuis kom, doet mijn broer mijn buitenkleding uit, legt hij me op bed en wachten we op de verzorging.”

15.000 kilometer

Elke dag, weer of geen weer, rond

twalf uur trekt Jan er met zijn rolstoel op uit, de natuur in. Ruim 15.000 kilometer per jaar rijdt hij door het Noord-Limburgse land. De rolstoel bestuurt hij met zijn kin. “Elke keer als ik 's avonds thuis kwam, vroeg moeder: ‘Waar heb je de hele dag gezeten?’ Ik vertelde haar dan dat ik dat niet wist, omdat ik goed op de weg moet letten als ik mijn rolstoel met mijn kin bestuur. Toen al ontstond het idee dat ik zou moeten vastleggen wat ik onderweg tegen kom. Technische vrienden hebben vier jaar lang geëxperimenteerd en uiteindelijk iets bedacht dat niemand voor mogelijk hield. Ik kan de camera bedienen met behulp van een pijpje, dat mijn blaassignaal omzet in een elektronische impuls die de camera activeert. Ook hebben zij ervoor gezorgd dat ik zelf mijn films kan monteren. Hun uitvinding heeft mijn leven verrijkt. Daarvoor ben ik mijn vrienden erg dankbaar.”

Echt leven

Met zijn camera heeft hij al tal van ontroerende beelden vastgelegd. Die

variëren van het aandoenlijke tafereel van een oude vrouw die in het stadspark eendjes voert tot de indrukwekkende film ‘Graan in de storm’. Als zijn broer Ernest deze film laat zien, is Jan in gedachten verzonken. Dan mijmert hij: “Eigenlijk lijkt het wel alsof ik twee levens leid. 's Avonds lig ik hulpeloos op bed en kan ik niks. Maar overdag, als ik eenmaal in mijn rolstoel zit en op pad ga, ben ik tot dingen in staat die ik niet voor mogelijk had gehouden. Die film heb ik gemaakt toen het noodweer was. Een hevige storm, die de rolstoel bijna omver sleet,

en de regen viel er met bakken uit. En temidden van dat geweld zat ik te filmen. Heerlijk, dacht ik. Dit is pas echt leven. Als ik daarna op bed lig en ik de film bekijk, doet het heel onwezenlijk aan als ik mijn naam erbij zie staan. Is die gemaakt door dezelfde man die hier zo voor pampus ligt?, denk ik dan.”

Vitamines

Het filmen geeft Jan veel voldoening. “Zodra ik er op uittrek, ben ik een ander mens. Ik leg herinneringen vast die ik bewaar voor slechtere tijden. Ik bezorg mezelf alvast

vitamines voor straks als het slechter gaat, zou je kunnen zeggen. De schitterende weggetjes waarover ik met mijn rolstoel rij, doen me denken aan mijn levensweg. Als ik in de steeds veranderende natuur ben, beseft ik dat destijds door mijn ongeval mijn lichaam gebroken is, maar mijn geest zeker niet. Die is alleen maar sterker geworden. Die helpt mij om elke dag te nemen zoals die komt en er het beste van te maken. Mijn leven is nu eenmaal zo. En als het zo toch moet, dan moet je het goed doen en niet zaniken.”